

Agathon Meurmanin tyttären Minna Thulén muistelmat äidistään Alinesta Liuksialan kartanon 100-vuotisjuhlassa kesällä 1921. Olli Tulenheimo luki ne Meurman-sukujuhlassa Liuksialassa 6.6.1965

Kun nyt täällä muistelemme Liuksialan entisiä aikoja on minusta sopivaa, että luomme kiitollisen katseen myöskin siihen henkilöön, jota meidän ehkä etupäässä on kiitettävä siitä vaurastumisesta, josta nyt saamme nauttia. Tarkoitin äitiämme, sillä aivan totta on Liuksialan suhteen, että suuret tulot eivät luo varallisuutta vaan pienet menot. Kyllä me olemme äärimmäisen suuressa kiitollisuudenvelassa äidillemme. Sen itsensä uhrautuneempaa henkilöä henkilöä ei voi ajatella, siinä hän oli suurenmoisena esimerkkinä meille kaikille.

Meidän äitimme oli suuri persoonallisuus, mutta hän oli aikansa lapsi. Hän vaati itseltään paljon, mutta myöskin muilta. Ei missään saanut hutiloida ja epäjärjestys missä muodossa tahansa tuotti hänelle oikein kärsimystä. Kyllä kaikki hänen laatikkonsa ja kirstunsa olivat niin järjestyksessä, että hän aivan täsmälleen osasi sanoa, mistä kukin tavara oli otettava ja kumminkin hänen luhtinsa oli täynnä kankaita ja tarvekaluja, mitään ei puuttunut. Järjestystä hän rakasti ja järjestykseen hän koetti kasvattaa lapsilaumansa. Jos jäi joku esine lapsilta poispanematta, niin kyllä hän vaivautui huutamaan yli pihan asianomaista panemaan se paikalleen. Joskus hän valitti, että kyllä monta kertaa pikemmin olisi itse sen pannut pois, mutta ainakin minun täytyy tunnustaa, ettei kantamavesi kaivossa pysy.

Suurenmoinen äiti oli myös säästäväisyydessä. Tarkka hän oli, mutta ei vähääkään kitsas, ja hän osasi oikealla tavalla säästää, ei niin, ettei rahoja käyttänyt, mutta ne käytettiin niin, että kaikki tuli halvemmaksi. Tahdon mainita yhden esimerkin. Kankaita kudottiin paljon ja tarvittiin paljon ostetuitakin lankoja ja myöskin pumpulikankaita. Kun sitten tehtaassa annettiin melkoinen alennus jonkun suuremman summan ostosta niin äiti, saadakseen tämän alennuksen, maksoi etukäteen sen vaaditun summan ja otti tavaraa sen mukaan mitä tarvitsi. Kun siihen aikaan ei tiedetty juoksevasta tilistä, valmisti hän täten semmoisen itselleen. Yksinkertaiset piti vaatteet kaikilla oleman mutta hyvin istuvat ja hyvää ainetta, tämä suurimmaksi osaksi aina kotikudottua ja kotona tehtyä. Meidän lapsuuden aikana puhuttiin Liuksialan univormusta, kun sekä isä että pojat kesäisin kävivät yhdenmukaisissa pumpulivaatteissa ja äidin ompelemilla olkihatuilla. Kovin hän pelkäsi ja kammoksui turhamaisuutta eikä itse eikä myöskään työt saaneet olla turhamaisia. Hänestä hiukset kärsivät ja lähtivät pois jos niitä palmikoitiin ja niin tyttöjen hiukset leikattiin lyhyiksi ja sidottiin verkkoon, jonka äiti itse kutoi. Verkko sidottiin sitten ihan otsaan. Se oli hyvä hiuksille ja käytännöllistä eikä tullut kysymykseen, oliko se kaunista vai ei. Omia koristeitaan hän käytti ani harvoin, joskus häissä, ja hiuksensa hän kampasi aina samalla tavalla nuoresta kuolemaan saakka, mutta kyllä jakauksen piti olla suora ja hiukset sileät.

Kerran hän sai joululahjaksi hyvin mukavan ja lämpimän röijyn mutta kun se oli koristettu ja vähän erikaltaisen kuosin mukaan, ei hän sitä käyttänyt ennen kuin se oli aivan vanhanaikainen, silloin koristeet ratkottiin pois ja kun se oli hyvin lämmin ja sopiva, käytti hän sitä itse kernaasti ja sitä piti tyttöjenkin käyttää. Eikä tullut kysymykseenkään että äidin tahtoa ja määräyksiä missään suhteessa sai vastustaa. Kyllä hänellä oli varma tahto ja kyllä kaikkien oli hänen tahtonsa alle alistuttava.

Suurenmoinen oli hän myös anteliaisuudessa ja auttamisessa. Kyllä hän aina elämänsä loppuun asti muisti köyhiään ja vanhoja. Vanhat vaatteet käytiin läpi ja jaettiin, mitkä millekin perheelle ja kaikille laitettiin jouluksi ja muutenkin suuret ruokatavarapussit, joita Liuksialan tallireinki ja kuski Kalle sitten sai viedä minkä mihinkin mökkiin. Paljon paljon sain minäkin sisaruksien pieniksi käyneitä vaatteita, joita hän neuvoi laittamaan lapsilleni.

1867-8 nälkävuosina koettiin paljon uhrautuvaa ihmisrakkautta ja olemme kuulleet monen jalon naisen uhrautuvaisuudesta sinä aikana, mutta tiedän ettei moni suinkaan siinä suhteessa voittanut meidän äitiämme. Kun se kauhea nälänhätä uhkasi, olivat vanhemmat aikeessa mennä talveksi Helsinkiin, mutta kaiketi huomasivat, että olisi raukkamaista paeta ja jäivät taistelemaan taistelun kuumimpaan helteeseen. Isä sai kunnallislautakunnan esimiehen toimen, joka samalla oli köyhäinhoidon esimies, koko taakka tuli heidän harteilleen. Kyllä he koettivat parhaansa tässä tehdä. Hätäaputoita tehtiin sekä miesten mutta ehkä pääasiallisesti naistöissä. Näitten naistöiden hoito jäi, luulen, yksinomaan äidin valvottavaksi. Tuotiin pellavia ja lankoja (karvoja), niistä piti kudottaman mattoja ja muita kankaita. Äiti jakoi ja punnitsi joka kilon kehräjille ja sitten oli palkka jauhoina punnittava. Kun langat olivat kehrätyt, toimitti hän ne keitetyiksi, joka ainoan vyyhden hän itse asetti pataan tuhkaan kiehumaan, sitten langat järjestettiin. Itse hän laski joka kankaan kaiteet ja mitat ja antoi kutojille aina sen mukaan, kuinka taitava kutoja oli ja vihdoin kun kangas oli alulla kävi hän niitä katsomassa. Monta kertaa semmoisiin mökkeihin, joihin oli kahlattava lumikinoksissa.

Kernaasti hän olisi tahtonut auttaa minkä mahdollista oli, mutta kun hän ei löytänyt rahoja millä auttaa, keksi hän keinon. Hänellä oli kaunis kultainen rannerengas. Hän ei tosin tahtonut myydä sitä kultasepälle, mutta vanhin sisaremmme oli saanut vanhalta setä Konstantinilta syntymälahjaksi jonkun rahasumman ja äiti ehdotti että Bertha ostaisi hänen rannerenkaansa. Niin hän sai rahaa, mutta meitä kiellettiin ankarasti puhumasta tästä kenellekään. Emme silloin saaneet tietää, mihin rahat käytettiin eikä hän koskaan sanonut ketä sillä autettiin, mutta kyllä se häden lievittämiseksi käytettiin.

Sen aikaiset suomenmieliset saivat uhrata hyvin paljon aatteen puolesta sekä koulujen että sanomalehtien ym. ylläpitämiseksi ja kyllä äiti sai tämän takia supistaa paljon menojaan. 1000 markkaa oli silloisissa oloissa ja juuri meidänkin kodissa hyvin tuntuva uhraus, mutta äiti ei koskaan puolella sanalla sitä vastustanut, hän ymmärsi suomalaisuuden taistelun suuren merkityksen ja otti innolla siihen osaa. Vanhana häntä hyvin suretti kun oli joskus huomaavinaan etteivät lapset aina oikein käsittäneet isän elämäntyötä. Lämpimästi hän omalla uhrautuvalla tavallaan rakasti isänmaataan, miestänsä, kotiaan ja lapsiaan. Joskus häntä vaivasi se, sillä isä eli ainoastaan ulkomaailmalle ja jätti koko talon ja kodin hoidon ja huolet hänen kannettavikseen.

Meidän äitiimme voi aivan sovittaa raamatun kuvaama kodin naisen ihanne, josta sanotaan: kuka löysi kunnan vaimon, sen arvo on helmiä paljon kalliimpi. Hänen miehensä sydän uskaltaa häneen eikä häneltä elatusta puutu.

Niin. Siksi tahdomme kiittää äitiämme. Olkoon hän esikuvana lapsilleen ja lapsenlapsillemme. Hänen muistoaan me siunaamme.